

הדברת דופנצ'לה (נובר הבטטה) בבטטה

דרול ג'ילט – מו"פ ערבה דרומית
אורנה אוקו – לשכת הדרכה נגב, שה"מ
שוש פלס – מו"פ ערבה דרומית
נתן מינקובסקי – תחנת ניסיונות ערבה – מו"פ ערבה דרומית
ציון דר – שה"מ, אגף לירקות

מבוא

נובר הבטטה, *Duponchella fovalis*, זוהה בארץ בשנת 1933, אך רק לפני מספר שנים הפך למזיק חקלאי בעל חשיבות. העש מכרסם בקליפת הגבעול התחתון, בכתר, בענפי פריחה העולים מהקרקע ובפקעות, וגורם לנבילה ותמותה של חלקי נוף או להשחתת פקעות הבטטה עד כדי פסילתם לשיווק. כיום נובר הבטטה ידוע כגורם נזק בפרחי קטיף כמו טרכליום ולימוניום, בתבלינים כמו בזיל, בבטטות, ואין לדעת מה יהיה ההמשך. כמזיק לבטטה בערבה הוא נתגלה בשנת 2000. בקיץ-סתיו 2002, נערך ניסוי ראשון לבחינה ויישום של תכשירי הדברה כאשר המטרה היתה לבדוק תכשירי ההדברה, אופני היישום ותדירות היישום על מנת לפתור את הבעיה בבטטה.

שיטות וחומרים

הניסוי נערך בתחנת ניסיונות ביטבתה. ייחורי בטטה נשתלו בחלקה בגודל של כ-1.3 דונם בתחילת יולי 2002. עומד השתילה היה כמקובל באזור - כ-7500 צמחים לדונם. הערוגות היו ברוחב 1.8 מ' מפשק בין גלגלי הטרקטור. הקרקע חולית. ההשקיה בטפטוף. נפרשו שתי שלוחות לערוגה, מרחק בין טפטפות 30 ס"מ, ובספיקה של 2.3 ליטר/שעה. ממשק המים היה כמקובל באזור בגידול בטטה. בשלב ביסוס הצמחים עד כיסוי הקרקע ע"י הנוף, ההשקיה היתה יומית לפי מקדם של 120% מגיית ההתאיידות ומחולקת לחמש מנות שוות. לאחר מכן ועד סוף הגידול, החלקה הושקה לפי מקדם של 0.6-0.7 מגיית ההתאיידות ובתדירות של פעם ביומיים. נבחרו לבחינה בניסוי חמישה תכשירים שיושמו לפי המינון הגבוה המותר ע"פי התווית, ובשתי תדירויות. המבחן נערך בשיטת הבלוקים באקראי-שלוש חזרות לכל טיפול. גודל כל חלקה היה כ-45 מ"ר (8.4 מטר * 5.4 מטר רוחב על פני 3 ערוגות). הריסוסים החלו עם זיהוי המזיק בסוף אוקטובר, ובוצעו עם מרסס גב ובתרסיס של 30 ליטר לדונם. דגימות תקופתיות נלקחו לבדיקת הימצאות נזק של נובר הבטטה בטיפולים השונים. הבדיקה הראשונה בוצעה ב-15.12.02. הניתוק מן הקרקע והאסיף בוצעו בין ה-11-13.3.03, כאשר נדגמו בטטות רק מהערוגה האמצעית.

טיפול

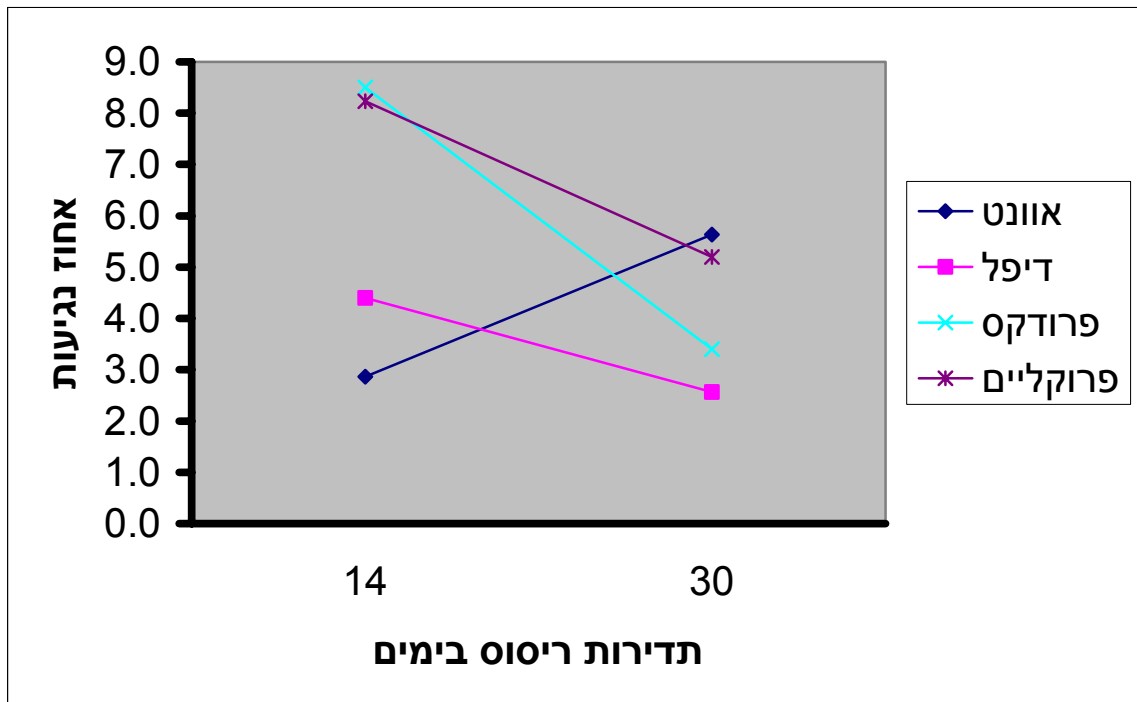
מספר טיפול	תכשיר הדברה	מינון	תדירות (ימים)
1	ביקורת	-	-
2	פרודקס	250 סמ"ק/דונם	14
3	פרוקליים	60 סמ"ק/דונם	14
4	אוונט	40 סמ"ק/דונם	14
5	פרודקס	250 סמ"ק/דונם	30
6	פרוקליים	60 סמ"ק/דונם	30
7	אוונט	40 סמ"ק/דונם	30
8	טרייסר	25 סמ"ק/דונם	14
9	דיפל	200 גר"/דונם	14
10	דיפל	200 גר"/דונם	30

תוצאות

טיפול	תדירות	מינון/דונם	מס' בטטות	מס' בטטות נגועות	אחוז נגיעות
ביקורת			283	27	8.7 א
פרודקס	14	250	216	18	8.5 א
	30	סמ"ק	212	8	3.4 א
פרוקליים	14	60	216	18	8.2 א
	30	סמ"ק	193	8	5.2 א
אוונט	14	40	228	8	2.9 ב
	30	סמ"ק	286	15	5.6 א
טרייסר	14	25 סמ"ק	246	26	10.5 א
דיפל	14	200	181	8	4.4 ב
	30	גרם	250	7	2.6 ב

הערה: בדיקת המובהקות הסטטיסטית נערכה ביחס לביקורת ע"פ מבחן דנקן.

גרף מס' 1: יחסי גומלין בין תדירות ריסוס לנגיעות

מסקנות

תוצאות הניסוי מראות שע"פי מבחן הסטטיסטי ביחס לביקורת, דיפל בלט במובהק מיתר החומרים בשתי תדירויות הריסוס בטיפול נגד המזיק. כמו כן, אוונט הצטיין בטיפול של פעם בשבועיים.

בכל הטיפולים הכימיים למעט אוונט, קיים יחס גומלין בין תדירות הריסוס לרמת הנגיעות. בגרף מס' 1 ניתן לראות שרמת הנגיעות נמוכה יותר בתדירות ריסוס של 30 יום לעומת תדירות של 14 יום. לא ברור מהי הסיבה לתוצאה זו. המשך בדיקת חומרים הכרחי לצורך הדברה יעילה של המזיק ואולי גם ללימוד התופעה ולהבנתה.

סיכום

יש צורך בהמשך בדיקת תכשירים ואפשרויות טיפול להדברת דופנצ'לה. המבחן בהמשך צריך להתבסס שוב על שתי תדירויות ריסוס ויכלול בטיפולים השונים את דיפל ואונט וכן חומרים נוספים.